

SUOMEN ARKKITEHTUURIPOLITIIKKA

Valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 17.12.1998

Opetusministeriö asetti 8.2.1996 professori Tore Tallqvistin johtaman työryhmän valmistelemaan Suomen arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa. Ohjelmaluonnos valmistui 30.5.1997 (Ehdotus valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi, OPM työryhmien muistioita 21/97).

Laajan lausuntokierroksen jälkeen opetusministeriö asetti 20.1.1998 työtä jatkamaan arkkitehtuuripoliittisen työryhmä II:n puheenjohtajanaan arkkitehti Pekka Laatio. Ehdotus ohjelmaksi valmistui 16.6.1998 (OPM työryhmien muistioita 11:1998), ja sen pohjalta valmisteltu valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittinen ohjelma hyväksyttiin valtioneuvostossa 17.12.1998. (www.minedu.fi/kupo/ty/arkkitehtuuri.html)

Valtion rakennustaidetoimikunta päätti julkaista valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittisen ohjelman tekstin kuvitettuna.

Julkaisija:
Taiteen keskustoimikunta ja opetusministeriö
© Taiteen keskustoimikunta ja opetusministeriö

Toimitustyö/Suomen Arkkitehtiliitto SAFA
Toimittaja: Heini Korpelainen, arkkitehti
Ulkoasu: Tiina Heloma, rakennusarkkitehti
Kuvatoimittaja: Carin Lindeberg, arkkitehtiylioppilas

ISBN 952-442-994-2

Kirjapaino: Oy Kirjapaino t*tryckeri Ab, Porvoo 1999

Etukannen kuva:
HOTELLI HOSPITS-BETEL, Turku. Erik Bryggman, 1929.
Valokuva SRM/Gustaf Welin
Takakannen tietokonekuva:
MARIENKIRCHE, Neubrandenburg, Saksa.
Professori Pekka Salminen, 1996.
Kuvan toteutus Erkki Rousku.

Alkusanat

Käyttökelpoista, kestäväää, kaunista. Näistä arvoista arkkitehtuuri luo kulttuuria. Rakennetusta ympäristöstä nähdään, mitä yhteiskunnassa on eri aikoina arvostettu. Tämän päivän arvot näkyvät myös huomenna. Juuri siksi arkkitehtuuri on niin tärkeää ja mielenkiintoista.

Arkkitehtuuripoliittisella ohjelmallaan valtioneuvosto asettaa tavoitteet arkkitehtuuria edistäville julkisen vallan toimenpiteille. Ohjelma sisältää varsinaisen ohjelmallisen linjauksen lisäksi runsaasti konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Uskon sen olevan hyvä pohja tuleville yksityiskohtaisemmille jatkotoimille.

Erityisesti halutaan luoda edellytyksiä hallitusmuodossakin määriteltyjen hyvään ympäristöön liittyvien kansalaisen oikeuksien toteutumiselle. Tällöin tarvitaan tietoa arkkitehtuurista ja rakennetusta ympäristöstä sekä keinoja vaikuttaa siihen. Uudistetun maankäyttö- ja rakennuslain mukaan päätösvalta siirtyy monissa merkittävisissä asioissa keskushallinnolta lähemmäs kansalaisia.

Arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa painotetaan sekä kansalaisten oikeutta että velvollisuutta ottaa vastuu omasta ympäristöstään. Tämän vuoksi halutaan edistää arkkitehtuurikasvatusta ja arkkitehtuurista tiedottamista. Ohjelman muita tärkeitä tavoitteita ovat:

- saattaa julkinen rakentaminen ja kiinteistönpito korkealaatuiseksi ja siten esikuvaksi maamme koko rakennusosalalle
- kannustaa käyttämään toimintatapoja, joilla edistetään hyvää arkkitehtuuria ja korkealaatuista rakentamista
- edistää innovaatioita arkkitehtikoulutuksella ja tutkimus- ja kehittämistyöllä
- parantaa rakennusperintömme hoitoa ja rakennettujen ympäristöjen kehittämistä osana kulttuurihistoriaa ja arkkitehtuuria.

Suomi on tunnettu monista kansainvälistä tunnustusta saaneista arkkitehteista. Tämän vuoksi on erityisen mielisää, että valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittinen ohjelma vahvistui samana vuonna, jolloin vietimme suurimman ja tunnetuimman arkkitehtimme, Alvar Aallon, syntymän 100-vuotisjuhlia.

Pääministeri

Paavo Lipponen

Sivu	Sisältö
5	1 Arkkitehtuuripolitiikan tarkoitus
5	1.1 Mitä on arkkitehtuuri
6	1.2 Hyvä ympäristö on kansalaisen perusoikeus
7	1.3 Arkkitehtuuri vaikuttaa kansallisvarallisuuteen
7	1.4 Rakennusperinnön merkitys
7	2 Julkinen rakentaminen esikuvana
7	2.1 Valtio kiinteistönomistajana ja rakennuttajana
9	2.2 Rakentamisen julkinen rahoitus
10	3 Ohjaus ja valvonta
10	3.1 Rakennuslainsäädäntö ja muu viranomaisohjaus
11	3.2 Aluearkkitehtitoiminta
13	4 Kulttuuri ja koulutus
13	4.1 Rakennusperintömme
15	4.2 Arkkitehtuuri osana kulttuuri- ja taide-elämää
16	4.3 Yleissivistävä koulutus
17	4.4 Alan ammatillinen koulutus
17	4.5 Arkkitehtuuritutkimus
19	5 Arkkitehtuuri ja rakentamisen laatu
19	5.1 Arkkitehtisuunnittelun laatu
21	5.2 Laadun varmentaminen
21	5.3 Arkkitehtuurikilpailut
24	6 Arkkitehtuurin tunnetuksi tekeminen
24	6.1 Tiedottaminen
27	6.2 Kannustaminen ja palkitseminen
27	7 Arkkitehtuuripolitiikan toteuttaminen

1 ARKKITEHTUURIPOLITIIKAN TARKOITUS

Arkkitehtuuripoliittisella ohjelmallaan valtioneuvosto asettaa tavoitteet arkkitehtuuria edistäville julkisen vallan toimenpiteille. Arkkitehtuuripolitiikka linjaa rakennusperintömme vaalimista, rakennusvarantomme arvon ylläpitämistä ja lisäämistä, edellytyksiä vahvistaa arkkitehtonisesti korkeatasoista uudisrakentamista sekä rakennusalamme kansainvälisen kilpailukyvyn parantamista.

Arkkitehtuurin yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja taloudelliset arvot ovat suuret. Se on tärkeä osa kansallista kulttuuriamme. Sen avulla voidaan luoda kansalaisille parempaa elinympäristöä. Jokaisella kansalaisella on oikeus nauttia hyvästä ympäristöstä ja korkeatasoisesta arkkitehtuurista. Jokaisen julkisen organisaation velvollisuus on toimia siten, että tämä oikeus toteutuu.

Arkkitehtuuripolitiikan keinoin pyritään parantamaan rakentamisen laatua, antamaan sisältöä kestäväen kehityksen periaatteisiin kaavoituksessa ja rakentamisessa sekä lisäämään avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta. Nämä ovat myös maankäyttö- ja rakennuslakiuudistuksessa keskeisiä tavoitteita.

1.1 Mitä on arkkitehtuuri

Arkkitehtuurin klassinen määrittely nojaa kolmeen peruskiveen: käyttökelpoisuuteen, kestävyYTEEN ja kauneuteen. Nämä kolme ominaisuutta pätevät tänäänkin, vaikka nykyaika on tuonut niihin uusia näkökulmia.

Käyttökelpoisuuteen kuuluvat toimivuus, käytännöllisyys ja taloudellisuus. Kestävyys on laajentunut rakenteiden kestävyydestä myös ekologiseksi kestävyudeksi. Kauneus ja viihtyisyys ovat rakennusten ja rakennettujen ympäristöjen ominaisuuksia, joille tulee antaa nykyistä paljon suurempi merkitys.

Arkkitehtuuri liittyy aikaan ja paikkaan. Aika liittää rakennukset ympäristöineen osaksi kulttuuriperintöämme ja historiaamme. Paikka antaa merkityksen arkkitehtuurin suhteelle ympäristöön ja luontoon.

Arkkitehtuuria luodaan mm. mittakaavan, muotojen, tilasuhteiden, jäsentelyn, materiaalivalintojen, yksityiskohtien viimeistelyn sekä huolitellun toteutuksen kautta. Arkkitehtuuri on tärkeää siksi, että rakennettu ympäristö muodostaa toi-

1. LIMINGANLAHDEN LUONTOKESKUKSEN LINTUJEN TARKKAILUPAIKKA.

Luonnonolosuhteet ja arkkitehtuuri muodostavat yhdessä kulttuurimaiseman, joka ilmentää yhteisön perinnettä ja arvomaailmaa. Merestä ovat saaneet elantonsa niin paikalliset asukkaat kuin linnutkin. Liminganlahden lintuvesialue kuuluu EU:n Natura-ohjelmaan. Luontoa kunnioittava rakentaminen on toteutettu osittain EU:n rahoituksella.

Maija Niemelä ja Pentti Myllymäki, 1998.

mintojen fyysisen kehityksen ja arkkitehtuurilla on keskeinen osuus sen laadulle. Arkkitehtuuriin liittyy myös vahvoja merkityssisältöjä ja se muodostaa kansallista ja paikallista identiteettiä.

Rakentaminen vaikuttaa aina ympäristöön pitkäkestoisesti ja siksi arkkitehtuuri luo pysyviä arvoja.

Kaupunkien ja maaseudun kulttuuriympäristöt ovat rikkauttamme. Kaupungin ikäkerrostumia tulee vaalia. Rakennusten ja luonnonympäristön yhdessä muodostama kulttuurimaisema on olennainen osa maaseudun arvoa.

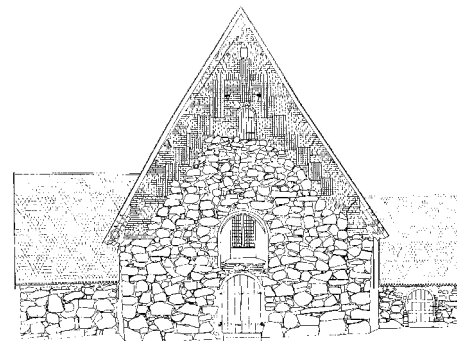
1.2 Hyvä ympäristö on kansalaisen perusoikeus

Ympäristötietoisuuden lisääntyminen ja luonnonolosuhteiden arvostaminen on muuttanut kansalaisten suhdetta omaan ympäristöönsä ja lisännyt tarvetta kestäväen kehityksen mukaisten asuinympäristöjen ja asumistottumusten kehittämiseen.

Hallitusmuotomme mukaan jokaisen perusoikeuksiin kuuluu oikeus terveelliseen ympäristöön, mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon sekä vastuu ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä. Arkkitehtuuripolitiikalla parannetaan edellytyksiä näiden oikeuksien toteutumiseen.

Kansalaisyhteiskuntaa toteuttaessa on tärkeää, että todelliset edellytykset ratkaisuja ohjaavaan vuoropuheluun päätöksenteon ja kansalaisten välillä ovat olemassa. Siihen tarvitaan avointa päätöksentekojärjestelmää sekä valistuneita ja osallistuvia kansalaisia. Kansalaisvaikuttamisen merkitys erityisesti lähiympäristöön liittyvissä asioissa on kasvanut. Maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa omaehtoinen toiminta ja osallistuminen täydentävät perinteistä hallintokulttuuria.

Vastuu kulttuuriperinnöstä edellyttää, että olemassa olevan rakennuskannan sekä lähiympäristöjen kulttuuristen ja esteettisten arvojen säilyttämiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota myös kunnallisessa kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvässä päätöksenteossa.

2

MV / Maija Kairamo

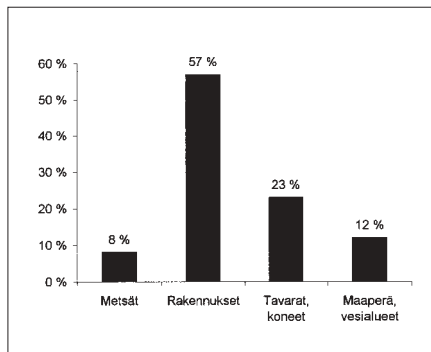
3

2. Syksyllä 1997 heti kunnostamisensa jälkeen palanut TYRVÄÄN PYHÄN OLAVIN KIRKKO oli yksi merkittävimpiä suomalaisia keskiaikaisia kivikirkkoja. Sen asema maisemassa on niin tärkeä, että se kunnostetaan entiseen asuunsa osittain talkootyöllä ja kansalaisten keräämin varoin.
Mittauskuva, Museovirasto, 1996.

3. SUVANNON KYLÄ Pelkosenniellä sai pysyvän asutuksen jo 1600-luvulla. Perinteiset maalaiskylät ympäri Suomea ovat kokeneet monia muutoksia 1900-luvun loppupuolella. Hyvin säilyneen Suvannon vanhan jokimaiseman kohtaloksi koitui Kokkosnivan voimalan juoksutusaltaan vedenpinnan nousu.

4. KANSALLISVARALLISUUS.

Rakennettu ympäristö on kansallisvarallisuutemme keskeisin osa.

4

1.3 Arkkitehtuuri vaikuttaa kansallisvarallisuuteen

Kiinteästä kansallisvarallisuudestamme on kaksi kolmasosaa rakennuksissa, työllisestä työvoimasta 15 % toimii rakentamisessa ja rakennusalan osuus maamme bruttokansantuotteesta on noin 18 %. Rakennuksen elinaikana käytetään kiinteistöhoitoon, kunnossapitoon ja perusparannukseen rahaa moninkertaisesti rakentamisinvestointiin verrattuna. Hyvällä arkkitehtuurilla vaikutetaan kansallisvarallisuuden arvoon.

Suomen rakennusala on osa eurooppalaista yhteismarkkinataloutta. Luomalla edellytykset korkealaatuiselle rakentamiselle vahvistetaan työllisyyttä ja kilpailukykyämme kaikilla markkina-alueilla. Kilpailukykyyn voidaan vaikuttaa merkittävästi yhdistämällä suomalaisen arkkitehtuurin ja teollisuuden tunnettu hyvä laatu.

1.4 Rakennusperinnön merkitys

Kansallisen ja paikallisen kulttuurin keskeisenä perustana on rakennettu ympäristö, missä eri-ikäiset rakennukset tukevat toisiaan ja ottavat ympäröivät luonnonolosuhteet huomioon. Näin syntyy kulttuurimaisema ja näin kehittyä tulevaisuudessakin hyvä rakennettu ympäristö. Rakennuskulttuurin perusedellytyksenä on pitkäjänteinen tekninen ja taiteellinen toiminta, joka jalostaa paikalliset luonnonolosuhteet kulttuurimaiseman osiksi. Arkkitehtuuri on parhaimmillaan sekä saavutetuista tuloksista että jatkuvasta luovasta prosessista syntyvä ilmiö.

2 JULKINEN RAKENTAMINEN ESIKUVANA

2.1 Valtio kiinteistönomistajana ja rakennuttajana

Valtio on merkittävä kiinteistönomistaja ja rakennuttaja. Huomattavin osa kansallisista arvorakennuksista on valtion rakennuttamia tai valtion hallinnassa. Valtion rakennustoimen menettelytavat ovat vuosikymmenien ajan olleet mallina muiden rakennuttajien tavoille toimia.

SRM

5

Ilkka Jaakkola

6

Jussi Trainen

7

Grete Hemgard

8

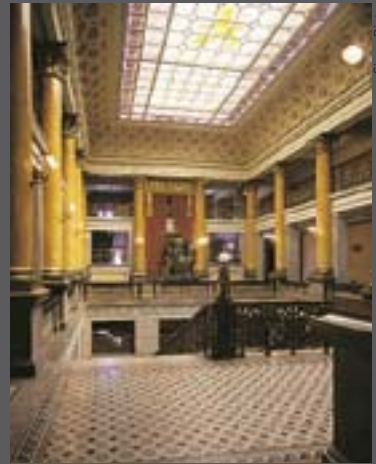
SRM / Roos

9

Jussi Trainen

10

Simo Rista

11

VALTION KORKEALAATUISTA RAKENTAMISTA

5. MIKKELIN POLIISITALO.

Aarno Ruusuvuori, 1968.

6. JÄTKÄNKYNTILÄ-SILTA, Rovaniemi.

Esko Järvenpää, 1990.

7. OULUN YLIOPISTON PÄÄRAKENNUS.

Virta, Palaste, Leinonen Arkkitehdit Oy, 1998.

8. HVITTRÄSKIN TERASSIPUUTARHOJEN JA PERGOLOIDEN RESTAUROINTI, Kirkkonummi.

Gretel Hemgård, 1994.

9. TAMPEREEN RAUTATIEASEMA.

Otto Flodin ja Eero Seppälä, 1936.

10. WASHINGTONIN SUURLÄHETYSTÖ.

Mikko Heikkinen ja Markku Komonen, 1994.

11. SÄÄTYTALON PERUSKORJAUS, Helsinki.

Vilhelm Helander, 1991.

Kaiken julkisen rakentamisen tulee olla korkealaatuista. Valtion toteuttamilta ja tukemilta ympäristö-, rakennus- ja korjaushankkeilta edellytetään suunnittelun ja toteutuksen kestävyyttä ja korkeaa laatua. Näiden periaatteiden tulee sisältyä koko valtionhallinnon toimintaan, esimerkiksi valtiovarainministeriön, työministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä liikenneministeriön hallinnonalojen toiminnoilla on huomattavia välillisiä vaikutuksia elinympäristön ja arkkitehtuurin laatuun.

Huomattavimpana valtion kiinteistöjen rakennuttajana ja ylläpitäjänä toimii Valtion kiinteistölaitos, joka edeltäjänsä tavoin on pyrkinyt edistämään hyvää rakennuttamistapaa. On tärkeää, että kiinteistölaitoksen mahdollisuuksia toimia tällä tavoin jatketaan ja parannetaan. Myös valtionhallinnon muilla rakennuttavilla organisaatioilla on erityistehtävänsä puitteissa mahdollisuus toimia esimerkiksi rakennuttajana. Informaatio-ohjaus ja korkean laadun vaatimus ulotetaan kaikkiin ympäristöön vaikuttaviin toimenpiteisiin tie- ja vesirakentamisesta laitteisiin, kojeisiin, opasteisiin ja viherympäristöön.

[1] Valtioneuvosto edellyttää, että julkinen ja valtion tukema rakentaminen ja ympäristön kehittäminen toimii korkeatasoisena esimerkkinä kaikelle rakentamiselle Suomessa. Valtion kiinteistölaitoksen ja muiden kiinteistöjä hallinnoivien valtion virastojen, liikelaitosten ja valtion omistamien yritysten tulee ottaa toiminnassaan huomioon hyvän arkkitehtuurin ja ympäristön edistäminen.

[2] Julkisen rakentamisen laatua ja kustannuksia on tarkasteltava elinkaaren mitassa, jotta kansallisvarallisuutemme arvo säilyy korkeana ja sen ylläpidon kustannukset ovat edulliset.

2.2 Rakentamisen julkinen rahoitus

Valtion omien ja sen rahoittamien julkisten rakennusinvestointien määrä on merkittävä. Kaikessa rakentamis- ja korjaustoiminnassa investointeja tehtäessä tulee ottaa huomioon niiden vaikutukset kansalaisten elinympäristön laatuun. Rakennusinvestoinnit ovat pitkäikäisiä. Sen vuoksi kaikki rakennushankkeet on-

suunniteltava ja toteutettava huolellisesti ja ammattitaitoisesti sekä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Laatuvaotteiden toteutuminen tulisi olla edellytys yhteiskunnan tuen saamiselle. Myös silloin, kun valtio tukee sellaisia hankkeita, joihin rakentaminen liittyy vain osana, on rakentamisen täytettävä valtion omilta kohteiltaan edellyttämät laatuvaatimukset.

[3] Valtioneuvosto edellyttää, että arkkitehtuurin ja ympäristön laatuun vaikuttaviin näkökohtiin kiinnitetään huomiota myönnettäessä julkisia varoja rakentamis- ja korjausinvestointeihin.

3 OHJAUS JA VALVONTA

3.1 Rakennuslainsäädäntö ja muu viranomaisohjaus

Lainsäätäjänä valtiolla on monitahoinen ja laaja vastuu rakentamisesta ja rakennetusta ympäristöstä. Keskeinen väline on rakennuslainsäädäntö. Sen tehtävänä on määritellä puitteet ja luoda edellytykset tasapainoiselle yhdyskuntakehitykselle ja rakentamiselle sekä edistää hyvän elinympäristön syntymistä ja säilymistä. Rakennuslain kokonaisuudistus on tarkoitus saattaa voimaan vuonna 2000. Tavoitteena on parantaa alueidenkäytön suunnittelun edellytyksiä kestävää kehitystä edistävään, ympäristöhaittoja vähentävään ja luonnonvaroja säästävään suuntaan. Rakentamisen ohjauksessa se tarkoittaa rakentamisen laadun, ympäristökäytösymysten ja elinkaariajattelun korostamista sekä korjausrakentamisen edistämistä. Ehdotus uudeksi maankäyttö- ja rakentamislainsäädäntöä tukee arkkitehtuuripolitiikan tavoitteita.

Silloin kun rakennuslainsäädännöllä ei ole mahdollista saavuttaa rakennusperinnön säilyttämiseksi hyvää lopputulosta, voidaan käyttää rakennussuojelulain mukaisia menettelytapoja. Rakennussuojelulain käyttö antaa kuntalaisille mahdollisuuden vaikuttaa oman elinympäristönsä olennaisten piirteiden säilyttämiseen. Monilla muilla säädöksillä on välillinen vaikutus elinympäristön laatuun. Lainsäädäntöhankkeissa on tarpeen nykyistä useammin arvioida niiden ympäristövaikutuksia myös arkkitehtonisen laadun kannalta.

SRM / Kari Hakli

12

TKK/arkkitehtuurinrisoria

13

Kajaja Mattila

14

12. TAMMISAAREN vanha kaupunki sai yhtenä ensimmäisistä suojelukaavan 1950-luvulla. Puukaupungin luonne on säilynyt hyvin. 1700- ja 1800-luvuilta peräisin olevat asuinrakennukset pysyvät kunnossa jatkuvalla huolenpidolla.

13. PUU-KÄPYLÄ.

Asuntoreformiyhdistys halusi parantaa työläisten asunto-oloja eurooppalaisten puutarhakaupunkimallien mukaan. Isot yhteispihat, leveät puistokadut ja yksi- tai kaksikerroksiset puurakennukset muodostavat ympäristön, joka on edelleen viihtävä, elävä ja toimiva. Alueen peruskorjaus aloitti puukaupunginosien suojelevan peruskorjaustoiminnan.

Asemakaava Birger Brunila ja Otto-livari Meurman, rakennussuunnittelu Martti Välikangas, v.1925.

14. VANHA PUU-JUUKA on harvinainen säilynyt kirkonkylämiljö. Juukalaiset ovat halunneet säilyttää vanhojen kauppaliikkeiden reunustaman tien entisessä asussaan. Lieksan ja Juuan alueella on toiminut vuodesta 1993 aluearkkitehti neuvomassa ja ohjaamassa kuntia ja niiden asukkaita rakentamiseen ja ympäristön hoitoon liittyvissä kysymyksissä. Aluearkkitehtitoiminnalla ympäristöministeriö on halunnut tarjota kunnille tukea arkkitehtuurin ammattilaisen palkkaamiseen myös maaseudulle. Arkkitehdit ovat jakautuneet maahan epätasaisesti. Yli puolet heistä toimii Uudellamaalla. Muita keskittymiä ovat Oulun, Tampereen ja Turun seudut.

Lainsäädännön yleislinjana on kuntien itsemääräämisoikeutta vahvistamalla lisätä kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin. Esimerkiksi rakennuslain uudistuksessa kuntakaavojen alistamisvelvollisuudesta ollaan luopumassa. Lainsäädännön kehittyessä alueelliset ja paikalliset tehtävät laajenevat edelleen. Nämä sekä kansalaisyhteiskuntaan liittyvät odotukset edellyttävät päätöksenteon tueksi vahvan erityisasiantuntijoiden verkoston sekä riittäviä resursseja.

[4] Säädösten ja määräysten valmistelussa elinympäristön arkkitehtoniseen laatuun liittyvien vaikutusten arviointiin kiinnitetään huomiota.

[5] Kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöään koskevassa päätöksenteossa vahvistetaan.

3.2 Aluearkkitehtitoiminta

Aluearkkitehtitoiminnalla on lisätty erityisesti syrjäisten ja pienten kuntien arkkitehtiasiantuntemusta. Rakennuslakiuudistusta valmistellut toimikunta on esittänyt toiminnan laajentamista nykyisestä noin 30 kunnasta suunnilleen 100 kuntaan ja sen suuntaamista palvelemaan aiempaa selkeämmin pienten kuntien kaaivoitustarpeita. Arkkitehtuuripolitiikan näkökulmasta on tärkeää, että aluearkkitehtien toimintaa kehitettäessä heidän roolinsa maaseudun arkkitehtuuri- ja kulttuuriympäristöasiantuntijoina säilyy.

[6] Ympäristöministeriö selvittää pieniä kuntia palvelevan aluearkkitehtitoiminnan ulottamista koko maan kattavaksi, sen kytkeä ympäristökeskusten toimintaan sekä tekee esityksen tarvittavista resursseista aluearkkitehtien määrän lisäämiseksi.

Unesco / Inga-Lill Snitt

15

Unesco / Inga-Lill Snitt

16

Suomenlinnan hoitokunta

17

Unesco / Inga-Lill Snitt

18

MAAILMANPERINTÖKOHTEET

Unescon maailmanperintösopimus pyrkii turvaamaan maailman keskeisten kulttuuri- ja luonnonperintöpaikkojen säilymistä. Luetteloon pääsemisen edellyttää kulttuuriperintökohteelta, että se on inhimillisen luovuuden mestariteos tai poikkeuksellisen merkittävä todiste olemassa olevasta tai jo hävinneestä kulttuurista. Suomesta on valittu luetteloon neljä kohdetta:

15. **PETÄJÄVEDEN KIRKKO** on pohjoisen puuarkkitehtuurin merkittävä muistomerkki. Se edustaa pohjoista, luterilaista kirkkoarkkitehtuuria ja hirsirakentamistaidon pitkää perinnettä. Kirkko on osoitus siitä, kuinka paikalliset mestarit omaksuivat Euroopan kirkkoarkkitehtuurin tyylipiirteitä ja sovelsivat niitä taidokkaasti hallitsemaansa hirsisalvostekniikkaan.

16. **VANHA RAUMA** on ainutlaatuinen pohjoismainen puukaupunki. Se on yhtenäinen kokonaisuus, jonka tunnuspiirteitä ovat historialliset, yksikerroksiset rakennukset, osin keskiajalta periytyvä katuverkko sekä elinvoimainen kaupunkiyhdyskunta asuntoineen, liikkeineen ja palveluineen.

17. **SUOMENLINNA** on keskeinen Itämeren alueen valtapolitiikan ja linnoitustaidon muistomerkki. Linnoitus rakennettiin ”Ruotsin linnaksi” Venäjää vastaan ja venäläisaikana sitä varustettiin länttä vastaan. Linnoitus muodosti aikanaan vahvan tukikohdan, jota kutsuttiin jopa Pohjolan Gibraltariksi.

18. **VERLAN PUUHIOMO JA PAHVITEHDAS** Jaa-lassa muodostavat ainutlaatuisen, eheän tehdaskokonaisuuden Suomen puunjalostusteollisuuden varhaisvuosilta. Tehtaita täydentää koski voimalaitoksineen ja työväen asunnot.

4 KULTTUURI JA KOULUTUS

4.1 Rakennusperintömme

Rakennusperinnön monipuolinen hyödyntäminen rikastuttaa ja elävöittää arkielämäämme. Ajallinen kerroksellisuus on identiteettiä luova ominaisuus ja siksi tärkeä rakentamisessa ja rakennusperinnön hoidossa. Rakennetun ympäristön hyvä hoito on rakennuskulttuurin perusta.

Rakennusperinnön kulttuurinen ja kansantaloudellinen arvo edellyttää sen huomioon ottamista yhteiskunnallisissa ja taloudellisissa ratkaisuissa. Valtio pyrkii toimillaan eri hallinnonaloilla edistämään rakennusperinnön säilymistä.

[7] Rakennussuojelusta ja rakennusperinnön hoidosta laaditaan valtakunnallinen strategia.

Kulttuuriperinnön inventointi ja siihen liittyvä perustutkimus ovat rakennussuojelun toteutumiseksi kiireellisiä ja tärkeitä tehtäviä. Riittävä tieto kunnan alueella olevasta, paikallisesti tai valtakunnallisesti merkittävästä rakennusperinnöstä on välttämätön edellytys rakennussuojelulle. Tällä hetkellä vain osassa maamme tämä inventointi on suoritettu.

Perinteisten rakennustekniikoiden ja -materiaalien, korjaus- ja entistämistekniikoiden suunnittelun ja käsityötaitojen opetusta kehitetään ja lisätään koko rakennusalan eri asteiseen koulutukseen.

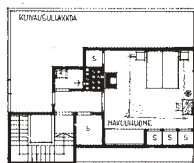
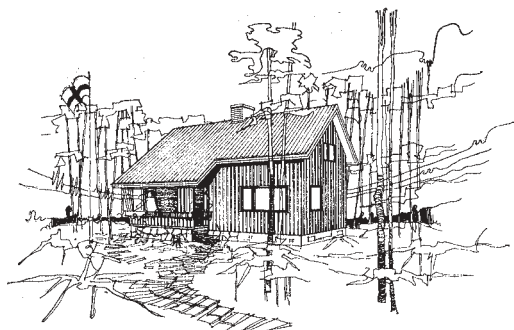
[8] Rakennusperintöä koskevat inventoinnit laaditaan maan kaikissa kunnissa.

[9] Museovirasto selvittää maakuntamuseoiden rakennushistorian asiantuntemuksen lisäämistarpeen ja tekee esityksen rakennushistorian asiantuntijoiden määrästä ja sijoittamisesta.

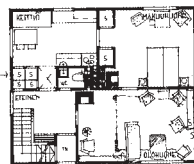
[10] Opetusministeriö selvittää edellytykset perustaa perinteiseen rakentamiseen pohjautuva, eri aikakausien rakennustekniikkaa esittävä ja siitä tiedottava Rakennustaiteen museon ja Museoviraston yhteinen rakennustekniikan keskus.

OMAKOTITALO, ARAVA 1

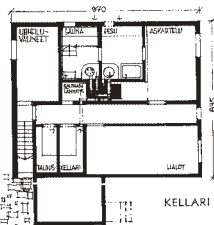
1950 RT 983.715
UDK 728.37

ULLAKKO

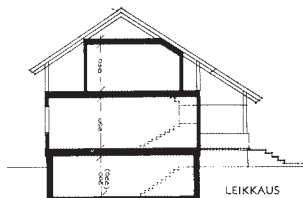

POHJAKERROS

KELLARI

Jälkipainos kielletään

LEIKKAUS

Yhden perheen omakotitalo
3 huonetta ja keittiö
huoneistoala 70 + 29 = 99 m²
tilavuus 535 m³

Tähän tyyppiin kuuluvat seuraavat piirustukset:

RT 983.7150 1 kerr. ja kellarin pohja 1 : 100
RT 983.7151 II » pohja ja leikkaus 1 : 100
RT 983.7152 2 julkisivua 1 : 100
RT 983.7153 2 » » 1 : 100

Suunnittelut:
Lauri Silvennoinen
arkkitehti SAFA

Suomen Arkkitehtiliitto, Standardisoimislaitos
Helsinki K. Bulevardi 1 puh. 13 141 (vaihde)

19. RT-KORTTI OMAKOTITALO ARAVA 1

RT-kortisto on edelleen toimiva rakennusalan kehittämishanke, jonka arkkitehdit loivat sota-ajan Suomessa. Se on ollut koko toimintansa ajan alati uudistuva rakentamisen suunnitteluohjeisto, jolla tutkimustuloksia on tuotu rakentamisen ammattilaisten käyttöön. 1950-luvulla korteissa sekä opetettiin rakennusteknisten yksityiskohtien toteuttamista että julkaistiin kokonaisia pientalojen suunnitelmia. Jälleenrakennusajan omakotitalot ovat näkyvä osa suomalaista rakennettua ympäristöä. Näitä tyyppitaloja olivat suunnittelemassa oman aikansa parhaat arkkitehdit, Alvar Aalto etunenässä. Standardisoimisella haluttiin sen ajan niukkuudessa säästää sekä materiaaleja että aikaa. Arkkitehdit olivat huolissaan myös rakentamisen laadusta ja halusivat näin antaa oman panoksensa maan yhteiseen jälleenrakentamiseen. Lauri Silvennoinen, 1950.

20. SUOMEN RAKENNUSKANNAN IKÄ

Suomen rakennuskanta on erityisen nuorta. Rakennuskannastamme vain vajaa 2 % on rakennettu ennen ensimmäistä maailmansotaa ja 70 % viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana. Vähäinen vanhin rakennuskantamme ansaitsee tulla säilytetyksi. Tulevaisuuden perintöämme on nykypäivän rakentaminen, joka on siksi tehtävä hyvin.

Kaikilla ympäristön kehittämiseen vaikuttavilla kunnan toimilla tulee olla yhteinen rakennetun ja luonnonympäristön korkeaan laatuun pyrkivä tavoite. Kunta-kohtaisissa kulttuuriympäristöohjelmissa esitetään kehittämisen tavoitteet ja toteutusohjelma asukkaiden lähiympäristön viihtyisyyden ja toimivuuden parantamiseksi sekä kulttuuriperinnön vaalimiseksi. Tällä vahvistetaan myös paikallista identiteettiä.

4.2 Arkkitehtuuri osana kulttuuri- ja taide-elämää

Valtioneuvosto on vuonna 1993 eduskunnalle antamassaan kulttuuripoliittisessa selonteossa määritellyt kulttuurin kansallisen olemassaolomme perustaksi. Arkkitehtuuri on keskeinen ja näkyvä kulttuurin muoto.

Kansallinen identiteettimme on useasti saanut kestävimät ilmaisunsa arkkitehtuurin kautta. Rakentamalla olemme osoittaneet oman kulttuurimme voiman ja omaleimaisuuden. Koska rakennukset ja ympäristöt kertovat monin tavoin maastamme ja kulttuuristamme, ne luovat pohjaa kuvalle Suomesta osana Eurooppaa ja maailmaa. Kulttuurimme kansainvälisesti laajalti tunnetut ilmentymät liittyvät usein juuri arkkitehtuuriin.

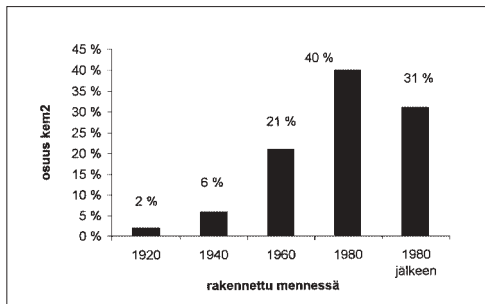
Arkkitehtuurille on olennaista taiteen ja tuotannon vuorovaikutus. Tästä vuorovaikutuksesta syntyvät keinot arkkitehtuurin kehittämiseksi. Suomalaisen arkkitehtuurin uudistuminen edellyttää myös sen teoreettiseen kehittelyyn liittyvän kokeilevan rakentamisen tukemista. Näin voidaan innovaatioille antaa todellisia kehittymisen edellytyksiä.

Arkkitehtuurin elinvoima riippuu pitkälti tilaajan kulttuurikäsitteistä ja suunnittelijan taidosta ja motivaatiosta. Arkkitehtien taiteellinen työskentely ja taiteidenvälinen toiminta vaativat riittävät taloudelliset edellytykset.

Arkkitehtuuriin kohdistuvaa taiteen tukea tulee kehittää niin, että tuen määrä heijastaa arkkitehtuurin kulttuuripoliittista merkitystä.

[11] Opetusministeriö vahvistaa määrätietoisesti arkkitehtuurin asemaa suomalaisessa taide- ja kulttuurielämässä.

20

4.3 Yleissivistävä koulutus

Kansalaisten edellytyksiä osallistua ympäristöä koskevaan päätöksentekoon ja siitä keskustelemiseen voidaan parantaa tekemällä arkkitehtuuria tutuksi. Arkkitehtuurin ymmärtäminen on yksi osa kansalaistaitoa.

Arkkitehtuurin opetus peruskouluissa ja lukioissa on resurssien ja opetusmateriaalin puuttuessa ollut varsin vähäistä. Taiteen perusopetusta koskeva laki tarjoaa hyvät puitteet arkkitehtuurikasvatuksen ohjelmien laatimiselle eri tasoisessa opetuksessa. Opettajankoulutuksessa tulee pyrkiä tuomaan esiin myös rakennuskulttuurin merkitystä.

Arkkitehtuurin ymmärtäminen avautuu taidekasvatuksen kautta. Myös ympäristökasvatuksessa otetaan huomioon rakennettu ympäristö. Kun arkkitehtuurin opetus liitetään myös ympäristö- ja luonnontiedon, maantiedon tai historian ja yhteiskuntaopin opetukseen, vahvistetaan kansalaisten valmiuksia omaa ympäristöään koskevien asioiden päätöksenteossa.

[12] Opetushallitus vahvistaa arkkitehtuurikasvatuksen asemaa opetussuunnitelmien perusteiden kehittämistyössä. Arkkitehtuurikasvatuksen tarpeet otetaan huomioon myös koulun ja kulttuurin yhteistyöohjelman toteutuksessa.

[13] Opetusministeriö selvittää mahdollisuuksia kehittää vapaan sivistystyön puitteissa tapahtuvaa arkkitehtuurikasvatusta kansalaisten toimintavalmiuksien parantamiseksi omaa elinympäristöään koskevassa päätöksenteossa.

Yleissivistävän arkkitehtuurikasvatuksen lisäksi on tärkeää saada kuntien päättäjille lisää tietoa rakennetun ympäristön arvoista ja muutosprosesseista.

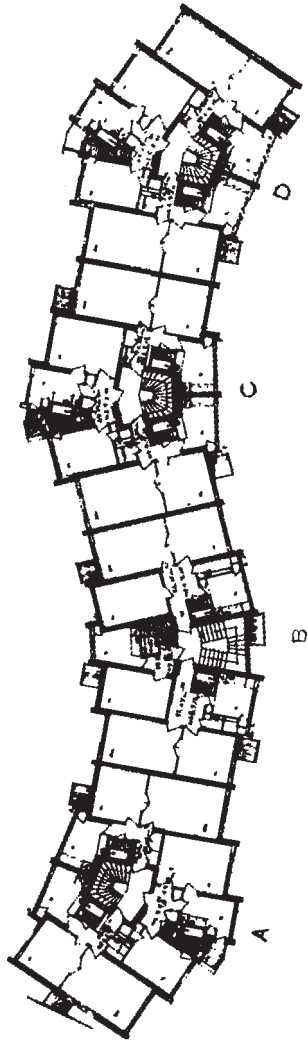
[14] Kuntien päätöksentekijöille, luottamus- ja virkamiehille annetaan koulutusta arkkitehtuurista ja rakennetun ympäristön arvoista.

21

21. PIIRROS PORVOON RAATIHUONEESTA, jolla Porvoon lasten ja nuorten kuvataidekoulun oppilas, 8-vuotias Rufus Juslin voitti Porvoon kaupungin 650-vuotisjuhlien kortin suunnittelukilpailun. Arkkitehtuurin perusopetusta lapsille ovat järjestäneet menestyksellisesti lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulut, kuvataidekoulut, päiväkodit ja taide- ja taidekeskukset.

22. KIINTEISTÖ OY KÄÄRMETALO Helsingin Mäkelänkadulla on ensimmäinen valtion lainoittama Helsingin kunnallinen vuokratilakohde. Rakennuksen poimuileva muoto keventää pitkää julkisivua ja suuntaa asunnot eri suuntiin. Aravalait kehitettiin sodan jälkeisessä vaikeassa asuntotilanteessa ja ne tulivat voimaan vuonna 1949. Ensimmäiset sitovat suunnitteluohjeet julkaistiin vuonna 1962. Aravaohjeita piti noudattaa vain asuntopalituksen lainoilla toteutetuissa kohteissa, mutta ennen pitkää ne antoivat suunnan myös vapaarahoitteiselle tuotannolle. Yrjö Lindegren, 1951.

22

4.4 Alan ammatillinen koulutus

Arkkitehdin ammattitaito perustuu vankan suunnittelutaidon lisäksi rakennustaiteen, rakennussuojelun ja rakennustekniikan osaamiseen, ympäristön ja yhteiskunnan ymmärtämiseen sekä rakentamisen prosessien hallintaan.

Arkkitehtikoulutuksen tulee tapahtua elävässä yhteydessä ympäröivään yhteiskuntaan. Koulutukseen tulee liittyä keskeisenä osana sekä tutkimus että tiedon käytäntöön soveltaminen. Näin saadaan aikaan hedelmällinen vuorovaikutus koulujen ja käytännön välille, suunnataan tutkimusta tarkoituksenmukaisesti ja varmistetaan huippuosaaminen.

[15] Rakennusalan koulutusta kehitetään siten, että rakentamisessa toimivat ammattilaiset ymmärtävät suunnittelun ja toteuttamisen korkean laadun merkityksen. Rakennusalan ammattikoulutukseen sen kaikilla tasoilla sisällytetään myös rakentamisen historian ja arkkitehtuurin perusteiden opetusta.

[16] Arkkitehtikoulutuksessa annetaan mahdollisuus opetusta havainnollistavien ja tutkimustyötä täydentävien koerakentamis-kohteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

4.5 Arkkitehtuuritutkimus

Teknologisen ja kansainvälisen kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi yhteiskunta panostaa voimakkaasti rakentamisen teknologian ja tekniikan tutkimukseen. Tämä tutkimus on kuitenkin useimmiten jäänyt kytkemättä arkkitehtuuriin.

Tarvitaan arkkitehtuurin tutkimus- ja kehitystyön sekä koerakentamisen valtakunnallinen strategia. Yhteistyö tutkimustyötä tekevien yksiköiden välillä ei ole kattavaa. Strategia sisältää ehdotuksen arkkitehtuurin tutkimus- ja kehitystyön koordinoinnista ja määrittelee valtakunnalliset tavoitteet, jotka kohdentuvat sekä perustutkimukseen että ajankohtaisiin kysymyksiin.

[17] Suomen Akatemia selvittää mahdollisuudet arkkitehtuurin tutkimuksen kehittämiseksi.

23. KIINTEISTÖ OY SOFIANLEHDONKATU 10 on 1980-luvun korkealaatuisia aravarakentamista. Se on läpäissyt niin sanotun normaalihintamenettelyn, jossa tarkistettiin sopiiko asunnon neliöhinta valtion lainoittaman asuntotuotannon rajoihin. Kari Järvinen, 1988.
 Kuva: Timo Airas

5 ARKKITEHTUURI JA RAKENTAMISEN LAATU

5.1 Arkkitehtisuunnittelun laatu

Arkkitehtisuunnittelun tehtävänä on muun suunnittelun tukemana yhdistää tilaajan tavoitteet paikan vaatimuksiin. Suunnitteluratkaisu ohjaa lopputulosta toiminnallisesti, teknisesti ja esteettisesti ja vaikuttaa sen kokonaistaloudellisuuteen. Rakentajien taito ja motivaatio sekä rakennusmateriaalien, -osien ja -tarvikkeiden laatu vaikuttavat hankkeen onnistumiseen. Rakennuttajalla on tavoitteiden asettajana päävastuu rakennushankkeensa vaikutuksista ympäristön esteettiseen ja rakennuksen käyttäjän toimintaympäristön laatuun.

Ammattitaidon kehittäminen, kokemuksen hyödyntäminen, toiminnan jatkuvuuden turvaaminen, kiinteä kaikkien osapuolten välinen yhteistyö ja pitkäjänteinen vastuun kantaminen takaavat hyvän lopputuloksen.

Rakentamiseen liittyvien merkittävien taloudellisten arvojen sekä pitkäaikaisten ja syväisten ympäristövaikutusten vuoksi tulee kuluttajansuojaa parantaa nostamalla rakentamisen laatutasoa kestävän kehityksen periaattein erityisesti terveellisyyden, toiminnallisuuden ja esteettisyyden näkökulmista sekä selkeyttämällä rakennushankkeen osapuolten vastuuta.

Rakentamisprosessin kokonaisvaltainen hallinta niin suunnittelussa kuin toteutuksessa on oleellinen osa vastuujärjestelmän toteutumista. Toiminnan jatkuvuus on edellytys vastuun kantamiselle myös hankkeen valmistumisen jälkeen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rakennusala kehittäessään näihin kiinnitetään erityistä huomiota.

[18] Käynnistetään laatulähtöistä, kokonaistaloudellisuutta edistävää toimintakulttuuria tukevia rakennusalan ja rakentamisen kehittämishankkeita.

[19] Valtioneuvosto kehottaa rakennuttavia valtion virastoja ja laitoksia kehittämään EU-lainsäädännön puitteissa suunnittelijoiden valintamenettelyä niin, että siinä korostuvat toimijoiden kelpoisuus sekä hankkeen laatu ja kokonaistaloudellisuus.

24

Hannu Vallas

25

Timo Airas

27

Maanmittauslaitos, lupa nro 217/MYY/99

26

YHDYSKUNTASUUNNITTELU

24. *KOKEMÄENJOENLAAKSON ALUESUUNNITELMA* on Suomen ensimmäinen usean kunnan alueelle ulottunut alueidenkäytönsuunnitelma. Sen tavoitteena oli suunnata rakentamista Kokemäenjokilaaksossa tarkoituksenmukaisille paikoille. Teollisuudelle, asutukselle, liikenteelle, maanviljelykselle ja vapaa-ajalle oli varattu kaavassa omat alueensa. Aluesuunnitelma on toiminut Kokemäenjokilaaksossa rakentamisen ohjeena jo 50 vuotta. Kuntien yleis- ja asemakaavoitusta ohjaava seutukaavoitus tuli vasta 1970-luvulla Suomessa lakisääteiseksi.
Alvar Aalto, 1940–42.

25. *JYVÄSKYLÄN KUOKKALAN ASEMAKAAVALLA* on luotu kaupunkimaista tiivistä asuinympäristöä. 1980-luvun kaupunkisuunnittelussa pyrittiin edellistä vuosikymmentä vaihtelevampaan kaupunkikuvaan. Kuokkalassa kaartuvat kadut suuntaavat kulkijan huomion myös katuun reunustaviin rakennuksiin. Alueen kaavoitus on jaettu usean suunnittelijan kesken.

26. *KUOPION PETOSEN ALUEELLE* on kaavoitettu sekä perinteisiä kaupunkikortteleita että pientalontontteja järven rannalle. Kaavoituksella luodaan edellytyksiä hyvän ympäristön syntymiselle. Vaikka vasta rakentaminen näyttää lopullisen tuloksen, hyvä kaava suuntaa rakentamista siihen soveltuville alueille ja luo kokonaisnäemyksen tulevan alueen hengestä. Jokainen suunnitelma on oman aikansa aatteiden ja arvojen ilmentymä. Alueen kaavoitus on jaettu usean suunnittelijan kesken.

27. *HUUHKAJANKUJA 1* on Petosen alueen valmista ympäristöä. Kari Järvinen ja Mikko Aho, 1989.

5.2 Laadun varmentaminen

Laatua varmennetaan sekä yrityskohtaisesti laatujärjestelmien kautta että sitä ja viranomaisvalvontaa tukevan henkilöiden ammattitaidon kautta. Hankkeen osapuolten osaamisen yrityksistä henkilötasolle asti on aina vastattava rakennushankkeen vaatimuksia.

Ammattitaitoa mitataan koulutuksella, kokemuksella ja saavutuksilla. Monissa EU-maissa mm. arkkitehdin ammatin harjoittaminen hankkeesta vastaavana pääsuunnittelijana on luvanvaraista ja edellyttää kuulumista joko ammattialan tai viranomaisten ylläpitämään rekisteriin. Arkkitehtidirektiivissä sitä täydentävine suosituksineen arkkitehdin pätevyyden osoittamiseen tarvitaan direktiivissä mainittujen taitojen sisällyttämistä vähintään viisi vuotta kestäviin korkeakouluopintoihin sekä kahden vuoden käytännön harjoittelua.

Suomessa arkkitehti on tutkintonimike, useissa muissa Euroopan maissa se on tehtävänimike. EU:n sisämarkkinoiden takaaman ammatillisen liikkuvuuden turvaamiseen ja laatulähtöisen toimintakulttuurin tukemiseen se ei riitä. Tutkintonimikettä täydentämään tarvitaan rekisteri, johon arkkitehtidirektiivin pätevyyden omaavat arkkitehdit ja rakennusarkkitehdit voivat liittyä ammattitaitonsa osoittamiseksi.

[20] Ympäristöministeriö valmistelee yhteistyössä alan keskeisten järjestöjen kanssa arkkitehtuurin ja siihen liittyvän pääsuunnittelun ammattitaidon osoittamista ja suunnitteluvientiä palvelevan arkkitehtisuunnittelijarekisterin perustamisen. Ympäristöministeriön tulee toimia siten, että tällaisen alan itsensä ylläpitämän järjestelmän sisällössä ja valvonnassa yhteiskunnan edut on otettu huomioon.

5.3 Arkkitehtuurikilpailut

Kaiken julkisen rakentamisen suunnittelijavalinnan perustana tulee olla arkkitehtuurikilpailu tai tarjouskilpailu, joka perustuu laatuun ja lopputuloksen ko-

SRM/Fred Runeberg

28

SRM/Hisivaara

29

Esko Toivari

30

MV/Maija Kairamo

31

AA museo/M. Kapanen

32

SRM

33

ARKKITEHTUURIKILPAILUIILLA on sekä viety Suomea maailmankartalle että saatu kansainvälisiä vaikutteita suomalaisen rakentamiseen. Vuosiluvut ovat kilpailujen ratkaisuvuotia.

28. YLÖSNOUSEMUSKAPPELI, Turku.
Erik Bryggman, 1938.

29. HELSINGIN RAUTATIEASEMA.
Eliel Saarinen, 1904.

30. KANSALLISMUSEO, Helsinki.
Herman Gesellius, Armas Lindgren ja Eliel Saarinen, 1910.

31. OLYMPIASTADION, Helsinki.
Yrjö Lindegren ja Toivo Jäntti, 1933.

32. SÄYNÄTSALON KUNNANTALO.
Alvar Aalto, 1952.

33. STOCKMANN, Helsinki.
Sigurd Frosterus, 1916.

34. LAPSEN LEIKKIMÖKKI, voitto Anna lapselle tila elämässä -ideakilpailussa,
Anne-Marjo Panu, 1986.

35. SIBELIUSTALO, Lahti.
Kimmo Lintula ja Hannu Tikka, 1998.

36. AS. OY OULUN LIPPORANTA
Seppo Huttu-Hiltunen ja Ari Järvinen,
1996.

37. NYKYTAITEEN MUSEO, Helsinki.
Steven Holl, 1993.

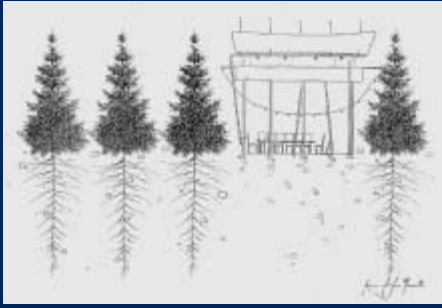
38. HELVETINKOLU, Sevillan maailman-
näyttelypaviljonki.
Juha Jääskeläinen, Juha Kaakko, Petri
Rouhiainen, Matti Sanaksenaho ja Jari
Tirkkonen, 1989.

39. KAJAANIN KULTTUURIKESKUS.
Sinikka Kouvo ja Erkki Partanen, 1983.

40. VIHDIRIN PÄÄKIRJASTO.
Hannu Jaakkola ja Tapani Kerttula 1990.

41. MAANINGAN KUNNANTALO.
Hannu Huttunen, 1988.

42. RAUMAN VIRASTOTALO.
Olli-Pekka Jokela ja Pentti Kareoja, 1986.

34

Matti Viljanen

35

Jussi Taimen

38

Arj Järvinen

36

Timo Kuikkola

37

Simo Rista

39

Jussi Taimen

40

Jussi Taimen

41

Lindman

42

konaistaloudellisuuteen. Kilpailua käydään tällöin erityisesti suunnittelijan ammattitaidosta sekä huolellisesta suunnittelusta ja taitavasta materiaalien ja rakennustekniikan käytöstä.

Arkkitehtuurikilpailuilla on Suomessa yli satavuotinen perinne, joka on kansainvälisesti arvostettu. Miltei kaikki tämän vuosisadan merkittävimmät julkiset rakennukset maassamme ovat arkkitehtuurikilpailun tuloksia. Arkkitehtuurikilpailu antaa rakennuttajalle mahdollisuuden tutkia suunnitteluongelman ratkaisuvaihtoehdot monipuolisesti ja varmistua korkealaatuisesta lopputuloksesta. Arkkitehtuurikilpailut edistävät rakentamisen innovatiivisuutta ja arkkitehtuurin uudistumista. Kilpailutoiminta on myös täydennyskoulutuksen muoto ja se avaa mahdollisuuksia uusille suunnittelijoille. Kilpailujen tuottama suuri joukko ratkaisuvaihtoehtoja helpottaa ympäristön kehittämisvaihtoehtoja koskevaa kansalaiskeskustelua. Suomalaisen hyvä kansainvälinen kilpailumenestys on tehnyt arkkitehtuurikilpailutoiminnasta myös suomalaisen osaamisen ja kulttuurin merkittävän välittäjän.

[21] Valtioneuvosto kehottaa valtionhallinnon rakennuttavia organisaatioita käyttämään eri muotoisia, tarkoitukseen sopivia arkkitehtuuri- ja suunnittelukilpailuja entistä enemmän esimerkkiratkaisujen etsimiseen ja suunnittelijavalinnan keinona.

6 ARKKITEHTUURIN TUNNETUKSI TEKEMINEN

6.1 Tiedottaminen

Suomalainen arkkitehtuuri on tunnustettu kansainvälisesti korkeatasoiseksi. Tämän tilanteen säilyttämiseksi on lisättävä arkkitehtuurin kansainvälistä näyttely-, julkaisu- ja seminaaritoimintaa sekä muuta kansainvälistä tiedotustoimintaa. Suomen rakennustaiteen museo on yksi maailman vanhimmista arkkitehtuurimuseoista. Toiminnan keskeisinä osina ovat näyttely- ja julkaisutoiminta, joiden kautta tavoitetaan laajasti sekä kotimaista että ulkomaista yleisöä. Museon ta-

43. VADUN PIIRROS.

Matti Vesikansa, 1986 .

44. PAIMION PARANTOLA on viidentenä suomalaisena kohteena ehdolla maailmanperintölistalle. Nuoren Alvar Aallon työ sisälsi paljon innovatiivisia ajatuksia ja oli sekä rakennuksena että laitoksena kansainvälisestikin erittäin edistyksellinen. Paimion parantola on muiden Aallon töiden kanssa tehnyt suomalaista rakentamisen osaamista tunnetuksi maailmalla. Myös tänään maamme rakentamisen laatu ja ympäristön kokonaiskuva muodostavat rakennusviennin kilpailukyyn perustan.

Alvar Aalto, 1929–33.

45. MÄNNISTÖN KIRKON suunnittelija akateemikko Juha Leiviskä palkittiin tanskalaisella Carlsbergin arkkitehtuuripalkinnolla vuonna 1995. Leiviskän arkkitehtuurissa rakennukset elävät herkästi luonnon rytmissä.
Juha Leiviskä, 1992.

voitteena on lisätä kiertonäyttelytoimintaa sekä erityisryhmille suunnattuja näyttelyjä. Tämä on kuitenkin mahdollista tällä hetkellä vain erillistuen turvin. Suomalaisen arkkitehtuurin pysyvän näyttelyn toteuttaminen edellyttää museon näyttelytilojen laajentamista.

Arkkitehtuurista tiedottaminen ja sen dokumentointi kuuluvat ammattilehdille, Suomen rakennustaiteen museolle ja tiedotusvälineille niiden normaalin toiminnan puitteissa. Toimintaa voidaan edistää vahvistamalla rakennustaiteen museon toimintaedellytyksiä, tukemalla julkaisutoimintaa ja alalla toimivien kirjoittajien kouluttautumismahdollisuuksia.

[22] Opetusministeriö huolehtii arkkitehtuurin tietokeskuksena toimivan Suomen rakennustaiteen museon jatkuvan menestyksellisen toiminnan edellyttämien taloudellisten resurssien turvaamisesta.

6.2 Kannustaminen ja palkitseminen

Valtioneuvosto kannustaa kaikkia yhteiskunnassamme toimivia, niin kuntia, järjestöjä kuin yksityisiä, pyrkimään arkkitehtuurin ja hyvän ympäristön edistämiseen.

Arkkitehtuuria voidaan edistää myös kannustamalla rakentamisen osapuolia parempaan arkkitehtoniseen laatuun, palkitsemalla korkealaatuisia tuloksia ja niiden tekijöitä.

[23] Opetusministeriö selvittää rakennetun ympäristön ja arkkitehtuurin palkitsemisjärjestelmän kehittämistä edelleen siten, että ansiokkaasti toteutetut hankkeet ja niiden tekijät palkitaan.

7 ARKKITEHTUURIPOLITIIKAN TOTEUTTAMINEN

Valtioneuvoston arkkitehtuuripolitiikan keskeisinä tavoitteina on
– luoda edellytykset hallitusmuodossa määriteltyjen kansalaisen hyvään ympäristöön liittyvien oikeuksien toteutumislle

- mahdollistaa kansalaisen oikeus ja velvollisuus vastuunottoon omasta ympäristöstä arkkitehtuurikasvatusta ja arkkitehtuurista tiedottamista edistämällä
- saattaa julkinen rakentaminen ja kiinteistönpito korkealaatuiseksi ja siten esikuvaksi koko rakennusalalle
- kannustaa käyttämään niitä toimintatapoja, joilla edistetään hyvää arkkitehtuuria ja korkealaatuista rakentamista
- edistää innovaatioita arkkitehtikoulutuksella ja tutkimus- ja kehittämistyöllä
- parantaa rakennusperintömme hoitoa ja rakennettujen ympäristöjen kehittämistä osana kulttuurihistoriaa ja arkkitehtuuria.

Julkisen hallinnon sitoutuminen arkkitehtuuripoliittisiin tavoitteisiin on ohjelman toteutumisen edellytys. Sen tulee tarkistaa omat toimintastrategiansa suhteessa tavoitteisiin ja poistaa olemassa olevien ohjelmien mahdolliset ristiriidat. Tämän varmentamiseksi tulee valtionhallinnossa järjestää tarvittava seuranta ja ohjaus. Ohjelmia ja toimintakäytäntöjä tulee kehittää ja vuorovaikutusta eri sektoreiden välillä tulee tehostaa arkkitehtuuripoliittisten suuntaviivojen mukaisesti. Arkkitehtuuripoliittisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisen toimenpideohjelman laatimista.

[24] Opetusministeriö ja ympäristöministeriö asettavat yhteistyössä arkkitehtuuripoliittisen ohjelman seurantaan varten seuranta-työryhmän. Se laatii yksityiskohtaisen toimenpideohjelman, seuraa arkkitehtuuripoliittisten tavoitteiden toteutumista ja tekee esityksiä tarvittaviksi jatkotoimenpiteiksi.

46. TURUN KONSERVATORIORILLE on rakennettu tilat ennakkoluulottomasti entisen köysitehtaan kiinteistöön. Korjausrakentaminen ja vanhojen tilojen uusiokäyttö on ekologista ja ekonomista ajattelua. Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 1998 ekologisesti kestävästä kehitystä pyritään edistämään rakennus- ja kiinteistöalalla.
Ola Laiho, Mikko Pulkkinen ja Ilpo Raunio, 1994.

Ola Laiho

Tätä julkaisua on saatavana suomen-, ruotsin-, englannin- ja ranskankielisinä laitoksina:

Taiteen keskustoimikunta
Maneesinkatu 7
00170 Helsinki
puh. 09 1341 7066
fax 09 1341 7069
sähköposti: tkk-kirjasto@minedu.fi

Suomen Arkkitehtiliitto
Yrjönkatu 11 A
00120 Helsinki
puh. 09 584 448
fax 09 5844 4222
sähköposti: safa@safa.fi

Taiteen keskustoimikunta / Opetusministeriö